

András Ferenc

Kép, jelentés, jelentés-szkepticizmus

A VLL 2011. február 3-ai találkozásán Horányi Özséb tartott előadást „Tehetünk-e állításokat képekkel?” címmel. Jómagam a képekkel tett állítások egyik, talán a legkomolyabb kihívására koncentrálok, ami tömören így foglalható össze: egy kép önmagában (legyen az rajz, fotó, festmény vagy bármi más) túlságosan tág teret, túlságosan sok lehetőséget biztosít az értelmezés, a jelentéstulajdonítás számára – jóval tágabbat és többet, mint egy verbális állítás. Vajon valóban így van?

A kulcsfontosságú mozzanat, ahol (i.) a kép, mint állítás és (ii.) a jelentés, a jelentés megértésének problémaköre szervesen kapcsolódik, az a jelentéstulajdonítás aktusa. A helyes jelentéstulajdonítás voltaképpen nem más, mint összhang. Ennek az összhangnak az eredménye a megértés: akkor értjük meg a képpel tett állítást, ha a számtalan lehetséges jelentés közül azt tulajdonítjuk neki, amit az állítást tevő tulajdonított. A két szándék – a közlési és a megértési – találkozása szükségszerű követelménye a helyes értésnek.

A jelentéstulajdonítás mozzanata a modern nyelvfilozófia egyik nehéz problémájához vezet, melynek összefoglaló neve a jelentés-szkepticizmus. Előadásomban szorosán azt követem nyomon, hogy a képi állítások jelentésének értelmezésekor milyen formában bukkan fel – ha egyáltalán felbukkan – a szkepticizmus. S ami a legfontosabb: vajon milyen speciálisan képi válasz adható a jelentés megértésével szembeni szkepticus kihívásra?